

Domstolens **domar**

i mål C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice och Curtea de Apel București och mål C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito m.fl.

Pressmeddelande nr 120/26

Luxemburg den 8 september 2026

Skadeståndsansvar för överträdelser av EU-rätten: EU-domstolen klargör under vilka förutsättningar en enskild kan erhålla skadestånd med anledning av ett domstolsavgörande som strider mot EU-rätten

EU-domstolen bekräftar bland annat att den överträdde bestämmelsen måste ge rättigheter till enskilda och att den nationella domstolens rättsstridiga underlåtenhet att ställa frågor till EU-domstolen om tolkningen av denna bestämmelse kan bidra till att skadeståndsansvar uppkommer

I två domar som meddelas i dag utvecklar domstolen sin praxis i fråga om medlemsstaternas skadeståndsansvar för överträdelser av EU-rätten som begåtts av en nationell domstol som dömer i sista instans, varvid den klargör vilken betydelse det har att skyldigheten att begära förhandsavgörande åsidosatts. Domstolen slår således, i ett rumänskt mål, fast att ett sådant ansvar endast kan uppkomma om det utöver åsidosättandet av skyldigheten att begära förhandsavgörande föreligger en överträdelse av en annan rättsregel i EU-rätten som syftar till att ge rättigheter till enskilda. Detta var dock inte fallet i det förevarande målet, eftersom det mål som eftersträvades med de aktuella bestämmelserna om exakt identifiering av jordbruksarealer var att skydda unionens finansiella intressen, som är ett mål av allmänt samhällsintresse. I ett portugisiskt mål hade de aktuella bestämmelserna, som hade tillämpats felaktigt i en dom som meddelats av landets högsta domstol år 2009, visserligen ett sådant syfte, eftersom de skyddar arbetstagare vid företagsöverlåtelse. EU-domstolen anger att det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida sistnämnda dom utgör en tillräckligt klar överträdelse av EU-rätten, vilket är ett av villkoren för att en medlemsstat ska kunna hållas ansvarig för en överträdelse av EU-rätten som en av dess domstolar som dömer i sista instans har gjort sig skyldig till. EU-domstolen framhåller dock vissa omständigheter som den betecknar som avgörande vid denna prövning, och antyder att detta villkor faktiskt är uppfyllt i det nationella målet.

I mål C-163/24 ansökte en rumänsk jordbrukare år 2007 om ett jordbruksstöd för en areal på 264,71 hektar. Efter en kontroll bedömde den behöriga rumänska myndigheten att endast 180,62 hektar av denna areal berättigade till stöd och avslog ansökan. Beslutet överklagades, men överklagandena ogillades. Appellationsdomstolen i Bukarest beslutade år 2012 att inte hänskjuta några frågor till EU-domstolen om tolkningen av förordningen om det integrerade systemet för administration och kontroll av jordbruksstöd.¹ Jordbrukaren väckte därefter skadeståndstalan mot rumänska staten för överträdelse av EU-rätten. Efter det att domen i det målet överklagats till samma appellationsdomstol i Bukarest hänsköt denna slutligen frågor till EU-domstolen, däribland särskilt beträffande huruvida den ursprungliga underlåtenheten att begära ett förhandsavgörande kunde medföra skadeståndsansvar för rumänska staten.

I mål C-293/24 gjorde anställda vid det portugisiska flygbolaget Air Atlantis, vilka hade sagts upp i samband med att bolaget upplöstes år 1993, gällande att Transportes Aéreos Portugueses hade övertagit en del av verksamheten inom ramen för en sådan verksamhetsövergång² som avses i direktivet om överlåtelse av företag. De yrkade därför att det sistnämnda bolaget skulle åläggas att anställa dem. År 2009 beslutade Portugals högsta domstol att inte hänskjuta någon tolkningsfråga till EU-domstolen rörande begreppet övergång av en verksamhet, och fastställde därefter de portugisiska underinstansernas domar om ogillande av arbetstagarnas talan. Arbetstagarna väckte då talan om skadestånd mot portugisiska staten vid tvistemålsdomstolen i Lissabon med åberopande av att Högsta domstolen hade gjort sig skyldig till

en överträdelse av EU-rätten. Tvistemålsdomstolen, som dömer i första instans, framställde en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, som år 2015 slog fast dels att det faktiskt hade skett en övergång av ett företag i förevarande fall, dels att Högsta domstolen borde ha framställt en begäran om förhandsavgörande.³ Trots denna dom ogillade de portugisiska domstolarna arbetstagarnas talan, bland annat av det skälet att EU-domstolen i sin dom hade grundat sig på domar avseende begreppet övergång av verksamhet vilka meddelats efter domen från Portugals högsta domstol år 2009. Efter det att tvisten anhängiggjorts vid Högsta domstolen medelst ett extraordinärt revisionsbesvär vände sig även denna slutligen till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida Högsta domstolens avgörande från år 2009 utgjorde en tillräckligt klar överträdelse av EU-rätten som kunde medföra skadeståndsansvar för portugisiska staten.

Vad gäller de villkor som ska vara uppfyllda för att skadeståndsansvar ska uppkomma för en medlemsstat på grund av en överträdelse av EU-rätten erinrar domstolen om att enskilda som anser sig ha lidit skada har rätt till skadestånd när tre villkor är uppfyllda: Syftet med den unionsrättsliga bestämmelse som har överträtts ska vara att ge rättigheter till enskilda. Överträdelsen av denna bestämmelse ska vara tillräckligt klar och det ska finnas ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och den skada som de enskilda har lidit. Denna princip gäller även när överträdelsen beror på ett avgörande som meddelats av en domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning.

I mål C-163/24 konstaterar EU-domstolen därför att, när det är fråga om ett åsidosättande av skyldigheten att begära förhandsavgörande, kan skadeståndsansvar uppkomma för en medlemsstat endast **om det utöver detta åsidosättande även föreligger en överträdelse av en annan unionsrättslig bestämmelse, som syftar till att ge rättigheter till enskilda. Det räcker nämligen inte att enbart denna skyldighet att begära förhandsavgörande har åsidosatts för att skadeståndsansvar ska uppkomma för en medlemsstat.** I det föreliggande fallet ger den aktuella bestämmelsen i förordningen om det integrerade systemet för administration och kontroll av jordbruksstöd emellertid inte någon rättighet till en jordbrukare som ansökt om jordbruksstöd, eftersom denna bestämmelse uteslutande syftar till att skydda unionens finansiella intressen. Dessutom var omständigheterna kring den berörda rumänska jordbrukarens agerande sådana att han inte kunde åberopa en unionsrättslig bestämmelse i en annan förordning, rörande det fallet att ett ursäktligt misstag har begåtts.

I mål C-293/24 konstaterar EU-domstolen att de aktuella bestämmelserna i direktivet om överlåtelse av företag faktiskt syftar till att ge rättigheter till enskilda, vilket innebär att det första villkoret för att skadeståndsansvar ska uppkomma för portugisiska staten till följd av Högsta domstolens avgörande från år 2009 är uppfyllt. Vad gäller det andra villkoret, att den berörda domstolen har gjort sig skyldig till en tillräckligt klar överträdelse, lyfter EU-domstolen fram tre omständigheter som den betecknar som avgörande. För det första konstaterar domstolen att den tolkning som den gjorde i sin dom från år 2015 redan kunde utläsas av domar som meddelats före Portugals högsta domstols avgörande från år 2009, vilket innehöll en rad felaktiga tolkningar av EU-rätten. För det andra utgör även den omständigheten att Portugals högsta domstol avvek från den vägledning som getts i de domar som meddelats före detta avgörande från år 2009, utan att framställa en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen trots att den var skyldig att göra detta, en indikation på att det föreligger en tillräckligt klar överträdelse av EU-rätten i det aktuella fallet. För det tredje kunde nämnda högsta domstol inte sakna kännedom om att just frågan huruvida den metod som den hade tillämpat i detta avgörande var förenlig med EU-rätten stod i centrum för en begäran om förhandsavgörande som vid den tidpunkten var anhängig vid EU-domstolen, vilket tyder på att den överträdelse av EU-rätten som denna nationella domstol begått är ursäktlig. Mot bakgrund av dessa olika omständigheter **förefaller domen från år 2009 således innebära en tillräckligt klar överträdelse av EU-rätten. Det ankommer dock på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida så är fallet, liksom huruvida det finns ett orsakssamband mellan denna överträdelse och den skada för vilken de tidigare anställda vid Air Atlantis yrkat ersättning i det nationella målet.**

PÅPEKAND: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till Europeiska unionens domstol med frågor om tolkningen av EU-rätten eller om giltigheten av en EU-akt.

Tribunalen är behörig att pröva och avgöra mål om begäran om förhandsavgörande som uteslutande avser 1) det gemensamma systemet för mervärdesskatt (moms), 2) punktskatter, 3) tullkodexen, 4) tullklassificering av varor i

Kombinerade nomenklaturen, 5) kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning eller försenade eller inställda transporttjänster eller 6) systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser. Domstolen är behörig att pröva och avgöra alla andra mål om begäran om förhandsavgörande.

Varken domstolen eller tribunalen avgör det nationella målet. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra målet i enlighet med domstolens eller tribunalens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen. Redogörelsen för de faktiska omständigheterna och de tillämpliga bestämmelserna avser den relevanta tidsperioden och grundar sig på handlingarna i målen.

Domarna ([C-163/24](#) och [C-293/24](#)) i fulltext och eventuellt en resumé av dem kommer att publiceras på webbplatsen Curia samma dag som de avkunnas.

Kontaktperson för press: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på "[Curia Web TV](#)" och "[European Broadcasting Service](#)" ☎ (+32) 2 2964106.

Håll dig uppdaterad!

¹ [Kommissionens förordning \(EG\) nr 796/2004](#) av den 21 april 2004 om närmare föreskrifter för tillämpningen av de tvärvillkor, den modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitik och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare.

² [Rådets direktiv 77/187/EEG](#) av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter.

³ Domstolens dom av den 9 september 2015 i målet Ferreira da Silva e Brito m.fl., [C-160/14](#) (se även pressmeddelande nr [96/15](#)).